

4. ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ ΜΕ ΠΡΟΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΑ ΠΟΣΟΣΤΑ (Quota Sampling)

Μέχρι τώρα, εξετάσθηκαν δειγματοληπτικά σχήματα, στα οποία η επιλογή μιας μονάδας του πληθυσμού γινόταν σύμφωνα με μια γνωστή πιθανότητα και, επομένως, χωρίς διάκριση όσο αφορά το ποιες συγκεκριμένες μονάδες του πληθυσμού θα περιληφθούν στο δείγμα.

Η δειγματοληψία με γνωστές πιθανότητες έχει δυο μεγάλα πλεονεκτήματα. Το πρώτο αναφέρεται στην δυνατότητα αξιολόγησης των πληροφοριών που περιέχονται στο δείγμα με στατιστικές μεθόδους και υπολογισμού του σφάλματος, το οποίο είναι συνυφασμένο με την χρησιμοποιούμενη εκτιμήτρια. Το δεύτερο αναφέρεται στο ότι αποφεύγονται σφάλματα που θα υπεισέρχονταν αν, αντί δειγματοληψίας κατά πιθανότητα, ο ερευνητής χρησιμοποιούσε την δική του κρίση για την επιλογή των μονάδων του δείγματος.

Τα παραπάνω πλεονεκτήματα εξηγούν και τους λόγους για τους οποίους η δειγματοληψία κατά πιθανότητα χρησιμοποιείται σε ευρεία κλίμακα. Πολλές φορές, όμως, χρησιμοποιείται μια άλλη διαδικασία επιλογής των μονάδων του πληθυσμού που θα περιληφθούν στο δείγμα. Αυτή στηρίζεται στην "κρίση" του ερευνητή, ο οποίος επιλέγει μονάδες, έτσι ώστε το δείγμα να είναι "αντιπροσωπευτικό" του πληθυσμού όσον αφορά ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά του, όπως ηλικία, φύλο, φυλή, τύπος διαμονής, εισόδημα κ.λ.π. Πρόκειται δηλαδή για μια **υποκειμενική δειγματοληψία (subjective sampling)** ή **δειγματοληψία κατά κρίση (judgmental sampling)** ή **δειγματοληψία ευκολίας (convenience sampling)**.

Ένας συνήθης τύπος "κατά κρίση" δειγματοληψίας είναι η **δειγματοληψία με προκαθορισμένα ποσοστά (quota sampling)**.

Αυτή η δειγματοληψία θα μπορούσε να θεωρηθεί μια μορφή στρωματοποιημένης δειγματοληψίας με αναλογικό καταμερισμό μια και

τα n_i καθορίζονται έτσι ώστε να εκπροσωπούν το $(100N_i/N)\%$ του συνολικού δείγματος. Όμως, διαφέρει από την στρωματοποιημένη δειγματοληψία στο ότι η επιλογή των n_i μονάδων από το i στρώμα δεν γίνεται με απλή τυχαία δειγματοληψία. Υπάρχει ένα στοιχείο μη τυχειότητας που εισάγεται εξαιτίας του τρόπου επιλογής των μονάδων. Αυτή γίνεται από τον ερευνητή με τρόπο ώστε το (υπο)δείγμα που θα επιλεγεί να εκπροσωπεί ορισμένα προκαθορισμένα ποσοστά (quotas) όσον αφορά διάφορα άλλα χαρακτηριστικά εκτός από το μέγεθος του i στρώματος. Για παράδειγμα, αν ο πληθυσμός είναι ανθρώπινος, μπορεί να απαιτείται από κάποιο στρώμα η επιλογή δείγματος που να εκπροσωπεί τα ποσοστά 45% και 55% ως προς το χαρακτηριστικό φύλο (άνδρας, γυναίκα), τα ποσοστά 85% και 15% όσον αφορά την διάκριση εργαζόμενος-άνεργος και τα ποσοστά 30%, 60% και 10% όσον αφορά την διάκριση στις κλάσεις ηλικίας 15-19, 20-62 και 62-άνω. Επομένως, ο ερευνητής αποφασίζει αν θα περιλάβει κάποιο άτομο στο δείγμα σύμφωνα με το εάν ανταποκρίνεται στα συγκεκριμένα ποσοστά.

Η μέθοδος αυτή, σε σύγκριση με την τυχαία δειγματοληψία, φαίνεται να είναι λιγότερο δαπανηρή από άποψη χρήματος και χρόνου μια και δεν υπάρχει λόγος να κάνει ο συνεντευκτής μεγάλο ταξίδι για να εντοπίσει τον τόπο διαμονής του προσώπου που επελέγη στο δείγμα ή να κάνει διπλές και τριπλές επισκέψεις στην κατοικία του μέχρι να τον βρει. Μπορεί απλώς να αντικαταστήσει το πρόσωπο αυτό με κάποιο άλλο που ανταποκρίνεται στα ποσοστά που έχουν προκαθορισθεί (quotas). Βέβαια, η ταχύτητα και το χαμηλό κόστος δεν μπορούν να θεωρηθούν ως πλεονεκτήματα εν γένει γιατί δεν υπάρχουν συγκριτικά στοιχεία. Το μειονέκτημα που παρουσιάζει αυτό το δειγματοληπτικό σχήμα είναι και το πιο αποφασιστικό κριτήριο για την ακαταλληλότητά του. Στατιστική μεθοδολογία για την αξιολόγηση των συμπερασμάτων που συνάγονται από το δείγμα, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί. Δεν είναι δυνατός, δηλαδή, ο υπολογισμός του σφάλματος που υπεισέρχεται κατά την εκτίμηση των παραμέτρων του πληθυσμού.